

Arthur viser sin fire-hjulede motorcykel frem, som han bruger til at komme rundt på i plantagen. Han har stadig lidt benzin i årenerne.

Der er da ingen, der ser, at jeg sidder i kørestol

Yeko og Arthur har begge overskud til at kæmpe for at forbedre forholdene for mennesker med handicap i Uganda

Yeko stiller krykkerne fra sig, giver mig hånden og et stort, venligt smil. "Welcome my friend, how are you?" Vi er i Wakiso, en lille by nær Ugandas hovedstad på besøg hos et medlem af UNAPD, der er en organisation af fysisk handicappede. DHF har samarbejdet med UNAPD siden 2002, for at gøre deres organisation stærkere. I Uganda møder mennesker med handicap udfordringer af samme slags som dem, vi kender fra Danmark, men omstændighederne er markant anderledes.

Yeko har haft polio, siden han var helt lille, og hans mor måtte sende tre af sine andre sønner væk for at kunne passe ham. Hun og faren døde begge, da Yeko var teenager, og i dag, hvor han er fyrrer år, har han kun to ud af otte søskende tilbage. Krig og aids har taget de andre. Yeko fortæller dog helst om den gode tid på kostskolen og den internationale konkurrence, han vandt som ung. Hans positive livssyn har givet ham overskud til at lede den lille lokalafdeling. Der er nok at tage fat på.

We say no to steps!

Mennesker med handicap bliver ofte set ned på. "Man skal arbejde ekstra hårdt for at bevise, man kan tilbyde samfundet noget", fortæller Yeko. "Min første hustru ville ikke følges med mig på gaden. Hun syntes, det var pinligt, at jeg havde et handicap, og hendes forældre følte, hun kunne have fået en bedre mand og ville ikke acceptere mig". Hun forligede sig aldrig med Yekos handicap og efter ni år og to børn, blev de skilt. Yekos nuværende kone har ikke sådanne forbehold.

Tilgængelighed er et andet problem, for som Yeko siger: "Jeg er ikke så ked af at sidde i kørestol, det er kun omgivelserne, der ikke er i orden." Han plejer at råbe ind efter købmanden, der bringer varerne ud til vejen. Langt de fleste steder er der en dyb grøft mellem vej og butik til at tage det kraftige regnvand, som indimellem falder. Men bygninger, der huser offentlige instanser er en anden sag, de bør være tilgængelige. Til disse steder tager Yeko og hans folk ud og forklarer

de forbigående, hvor vigtigt det er for dem, at de kan komme ind i bygningerne. Det har haft en god effekt, for alle kan forstå problemet, og de ansvarlige finder det meget pinligt. Næste skridt er at få butikkerne gjort tilgængelige også.

The Vice President

Et par dage senere sidder jeg på Arthur Blicks terrasse og ser ud over hans plantage. Varmen er insisterende tung og fugtig her tæt på ækvator, og jeg må vedvarende hælde vand i kasketten, hvilket min vært høfligt ignorerer. Der slår heldigvis en svag brise ind fra Victoriasøen, som støder til grunden for enden af haven og til højre for os strækker plantagen sig helt ufattelig grøn og frodig op ad en bakkekam i det fjerne. Det kan ikke blive mere eksotisk. Foran os vokser bananer, kaffe, ananas, mango, jackfruit, kokos og meget mere. Landets største samling af kokospalmer, som Arthur ubeskedent forklarer.

Det er meget betegnende for Arthur Blick, at han sætter pris på størst og bedst. Han er næstformand eller Vice President i UNAPD og føler sig ikke det mindste stigmatiseret. "Der er da ingen, der ser, at jeg sidder i kørestol", siger han og ser ud som om, det er et underligt spørgsmål. "Når man er chefen, betyder det ikke noget". Men Arthur forstår udmærket, at mange andre har problemer, og hvor vigtigt det er at oplyse om forholdene for mennesker med handicap. "Vi skal gøre opmærksom på os selv, komme ud i samfundet og kræve at deltage på lige fod. Det er ikke længe siden, det var forbundet med en masse overtro at have et handicap, og der er stadig mange, der bliver gemt væk derhjemme og aldrig kommer ud."

Arthur har ingen betænkelighed ved at markere sig, og han repræsenterer på glimrende vis mennesker med handicap med sin udadvendte stil. Han er formand for byrådet og distriktsrådet og sidder desuden i det lokale retsudvalg: "Her afgør vi mindre tvister. Det kan fx være en klage over naboen, som har flyttet de planter eller pæle, der markerer, hvor hans ejendom går til, så han lige kan sætte en række kassava mere. Det er meget normalt og behøver ikke en egentlig retssag". Arthur er også medlem af landets regerende parti, og præsidenten var forbi ugen før for at hilse på og åbne en ny vej, der skal anlægges.

Rallykører med blå øjne

Den naturlige selvtillid stammer fra de unge dage, hvor Arthur var mester i motocross og rally. Han viser stolt billeder frem, hvor han får overrakt en medalje af den berygtede diktator, Idi Amin. En anden avisartikel omtaler ham 'Ugandas bedste rallykører'. Da jeg

spørger til hans for en afrikaner usædvanligt blå øjne, viser han mig billeder af sine forældre, der er meget lyse og forklarer, at både hans morfar og farfar kom til Uganda fra England for at jage storvildt. Her blev de begge skudt i en ugandisk pige og slog sig ned. Der er også et billede af en smuk ung kvinde. "Det er min anden kone. Jeg bad hende rejse, da jeg mistede førligheden. Hun skulle ikke hænge på mig". Men de forbehold kom han over, og han fik fem børn i sine tre efterfølgende ægteskaber. Han tilføjer hastigt, at han har sytten børnebørn, og jeg komplimenterer ham hans held. Sidste foto er fra datterens bryllup, hvor kulturministeren står sammen med ham. "Jeg er jo en vigtig mand!", siger han med eftertryk – "jeg fik et stort fjernsyn og to geder af brudgommen". ■

Yeko sidder her i sin stol, der er flikket sammen af en havestol og nogle mountainbike-hjul.

UNAPD gør en masse for at skabe opmærksomhed og lave oplysning. Udover deres blad har de lavet flere radioudsendelser, og for nylig blev en film, de har produceret, vist i tv. (Se side 11) Men også aktioner som dem Yeko laver, sætter mennesker med handicap på dagsordenen. Flere af medarbejderne deltager i debatten i aviserne, og lige så vigtigt er det, at organisationens arbejde har resulteret i ny og bedre lovgivning på handicapområdet. UNAPD opsøger også virksomheder for at formidle jobs til mennesker med handicap.

De fleste mennesker med handicap i Uganda er ikke særlig ressourcerstærke, og derfor går folk som Arthur og Yeko, der lever under relativt gode forhold, forrest i kampen for bedre tilstande.